

РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ МНЕМОТЕХНІКИ ПІД ЧАС КОРЕКЦІЙНО- РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА

Сафонова Тетяна Миколаївна

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Анотація: У тезах розглянуто можливості використання мнемотехніки у корекційно-розвитковій роботі вчителя-логопеда з дошкільниками, які мають порушення мовлення. Охарактеризовано роль пам'яті в засвоєнні словесного матеріалу, а також особливості застосування мнемоквадратів, мнемодоріжок і мнемотаблиць. Наголошено на поступовому ускладненні завдань, доступності зорових символів та врахуванні вікових й індивідуальних можливостей дитини.

Ключові слова: Мнемотехніка, пам'ять, порушення мовлення, дошкільний вік, мнемоквадрат, мнемодоріжка, мнемотаблиця, корекційно-розвиткова робота.

У сучасних умовах розвитку дошкільної освіти особливого значення набуває розвиток пізнавальних процесів у дітей із порушеннями мовлення. Особливої уваги потребує розвиток пам'яті, оскільки вона забезпечує засвоєння словесного матеріалу, утримання мовленнєвої інструкції, встановлення послідовності подій і побудову зв'язного висловлювання.

У дошкільників із порушеннями мовлення можуть спостерігатися труднощі запам'ятовування та відтворення вербального матеріалу, зниження його обсягу і точності, порушення послідовності та потреба в додатковій зоровій опорі. Дослідження слухомовленнєвої пам'яті дітей із логопатологією засвідчують наявність труднощів, пов'язаних з обсягом запам'ятовування, міцністю утримання інформації, швидкістю, точністю та послідовністю її відтворення [1, с. 10–12]. У зв'язку з цим у корекційно-розвитковій роботі

особливої актуальності набуває використання додаткових засобів, що сприяють ефективнішому когнітивному опрацюванню словесної інформації.

Одним із таких засобів є мнемотехніка. Мнемотехнічні прийоми доцільно використовувати для засвоєння інформації, яка складно запам'ятовується та не має очевидних логічних зв'язків між окремими елементами. Їх застосування передбачає створення додаткових асоціативних зв'язків, що сприяє збільшенню обсягу й точності запам'ятовування, тривалішому збереженню та якіснішому відтворенню засвоєного матеріалу [2, с. 10]. У дошкільному віці значну роль відіграє наочно-образне сприймання, тому поєднання словесної інформації із зоровою опорою може сприяти кращому структуруванню та подальшому відтворенню. У практичній роботі можуть використовуватися мнемоквадрати, мнемодоріжки та мнемотаблиці. Вони відрізняються складністю та кількістю інформації, яку необхідно закодувати. Мнемоквадрат використовується для кодування окремого слова, предмета, ознаки або дії. Мнемодоріжка об'єднує декілька символів у певну послідовність і може бути використана для відтворення речення, короткої інструкції, послідовності подій або невеликого фрагмента тексту. Мнемотаблиця містить складнішу систему взаємопов'язаних образів і може слугувати опорою під час переказу, складання розповіді та запам'ятовування віршованих текстів.

Використання мнемотехнічних засобів може поєднуватися з різними напрямками логопедичної роботи. Зокрема, А. Дюсембіна розглядає застосування мнемотехнічних прийомів під час корекції звуковимови у дітей старшого дошкільного віку [3, с. 369–372]. В. Кисличенко та І. Красновська висвітлюють можливості мнемотехніки під час формування монологічного мовлення дошкільників із загальним недорозвитком мовлення III рівня [4, с. 94–98]. Це свідчить про можливість включення мнемотехнічних засобів до різних напрямів корекційно-розвиткової роботи.

Організація мнемотехнічної роботи має відбуватися поступово. На початковому етапі дитина вчиться встановлювати зв'язок між словом та відповідним образом або символом. Надалі окремі зображення об'єднуються у

певну послідовність, що допомагає структурувати матеріал та відтворювати його в установленому порядку. Поступове ускладнення завдань створює умови для переходу від використання готової наочної опори до більш самостійного запам'ятовування та відтворення інформації. Важливо враховувати вікові та індивідуальні можливості дошкільника. Використані символи повинні бути простими, доступними для розуміння та однозначними, а кількість інформації має відповідати можливостям дитини. Надмірне насичення мнемотаблиці зображеннями може ускладнювати сприймання матеріалу замість того, щоб полегшувати його засвоєння. Таким чином, мнемотехніка може розглядатися як допоміжний засіб розвитку пам'яті дошкільників із порушеннями мовлення, оскільки забезпечує наочне структурування словесного матеріалу та полегшує його опрацювання. Застосування мнемоквадратів, мнемодоріжок і мнемотаблиць сприяє розвитку мнемічних процесів, підтримує мовленнєву активність і розширює можливості логопедичної роботи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Белова О. Б. Стан розвитку слухомовленнєвої пам'яті в дітей з логопатологією. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). 2022. Вип. 20. С. 5–14. DOI: <https://doi.org/10.32626/2413-2578.2022-20.5-14>.
2. Чепурний Г. А. Освітня мнемотехніка : навч.-метод. посіб. 3-тє вид., оновл. зі змін. та доповн. Тернопіль: Мандрівець, 2020. 152 с.
3. Дюсембіна А. С. Мнемотехнічні прийоми як засіб корекції звуковимови у дітей старшого дошкільного віку. Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти: зб. наук. пр. за матеріалами всеукр. наук.-практ. конф. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. С. 369–372.
4. Кисличенко В. А., Красновська І. О. Використання прийомів мнемотехніки у формуванні монологічного мовлення дітей дошкільного віку із ЗНМ III рівня. Молодий вчений. 2023. № 10 (122). С. 94–98. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-10-122-19>.